

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaostolle, 14.11.2024

Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2025 (HE 109/2024 vp)

Kysymykset sosiaaliturvaministeri Grahn-Laasoselle

Kela-korvausten käyttäjien sosioekonominen asema. Millaiset ihmiset käyttävät kela-korvausta ja missä palveluissa?

- Kela-korvauksien käyttäjiä on kaikissa tuloluokissa, mutta ne painottuvat korkeampiin tuloluokkiin. Tuloluokkien erot syntyvät pääasiassa erikoislääkärikäynneistä.
- Syyskuussa 2024 julkaistun Kelan tutkimusblogin¹ mukaan vuoden 2024 alusta tehdystä Kela-korvausten nostosta suurempi osuus kohdentui suuri- ja keskituloisille, koska he käyttivät yksityislääkäripalveluita pienituloisia enemmän. Yksityislääkärikäyntejä henkeä kohden oli systemaattisesti sitä enemmän, mitä suurituloisemmista oli kyse. Yksityislääkärikäynnit lisääntyivät varsin samankaltaisesti kaikissa tuloryhmissä vuosien 2023 ja 2024 välillä.
- Kasvu oli suurinta eläkeikäisillä naisilla (3,5 %) ja miehillä (4,1 %), mikä voi johtua siitä, että eläkeikäisillä ei ole pääsyä työterveyshuoltoon. Siksi yksityisen sektorin rooli julkisen terveydenhuollon vaihtoehtona on eläkeläisillä merkittävämpi kuin työikäisillä.
- Yleislääkärikäynneissä ei ole suurta eroa tuloryhmien välillä. Erot eri tuloluokkien välillä selittyvät erikoissairaanhoidon käyntimäärillä. Eläkeikäisten yksityislääkärikäynneillä tyypillisin erikoisala on silmälääkäri.

¹ <https://tietotarjotin.fi/tutkimusblogi/1086536/yksityislaakarikaynnit-eivat-juuri-lisaantyneet-kela-korvausten-noston-jalkeen-nain-lisaeurot-kohdentuivat-eri-tuloryhmille>

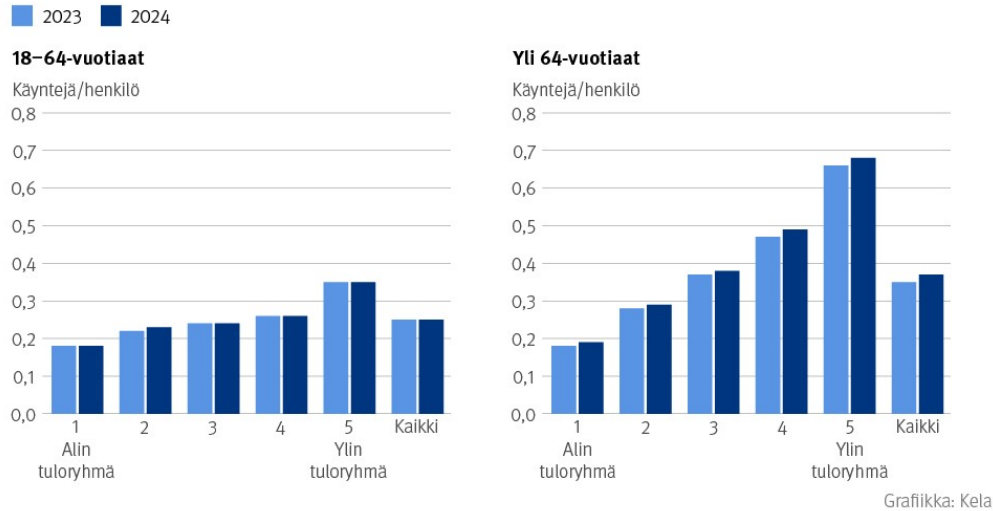

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaostolle, 14.11.2024

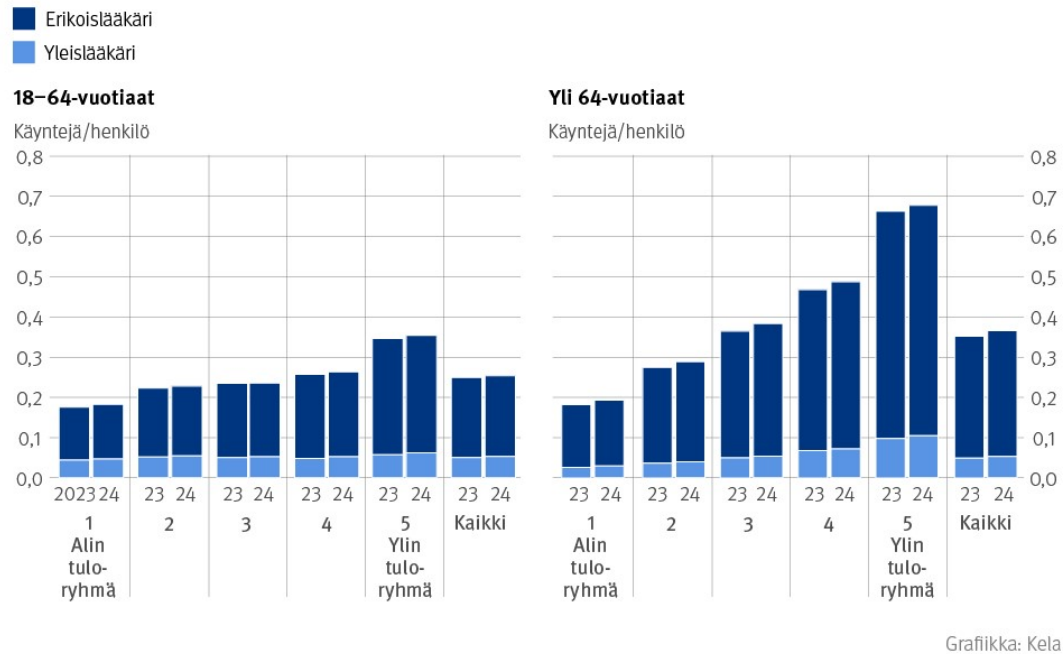
Yksityislääkärikäyntejä eniten suurituloisilla

Tammi-kesäkuussa tehtyjen, heinäkuun loppuun mennessä korvattujen yksityislääkärikäyntien lukumäärä henkeä kohden tuloviidenneksen mukaan työ- ja eläkeikäisillä vuosina 2023 ja 2024

Tuloryhmien väliset erot syntyvät erikoislääkärikäynneistä

Tammi-kesäkuussa tehtyjen, heinäkuun loppuun mennessä korvattujen yksityislääkärikäyntien lukumäärä henkeä kohden tuloviidenneksen ja lääkärin erikoisalan mukaan työ- ja eläkeikäisillä vuosina 2023 ja 2024

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaostolle, 14.11.2024

Hyvinvointialueilla uudistetaan parhaillaan palveluverkkoa. Monin paikoin on esitetty, ja osin päätettykin, perustason palvelujen keskittämisiä, mikä aiheuttaa asiakkaiden (ja heidän omaistensa) matkojen pidentymisiä palveluihin. Onko ministeriössä arvioitu palveluverkkosuunnitelmien vaikutuksia Kelan matkakorvauksiin? Nousevatko korvausmäärät ja jos kyllä, niin minkä verran?

- Sosiaali- ja terveysministeriöllä ei ole arviota hyvinvointialueiden perustason palveluverkko-muutosten vaikutuksista Kelan matkakorvauksiin. Kelan maksamien matkakorvausten kehitystä on kuitenkin mahdollista seurata hyvinvointialueittain.²
- Terveydenhuollon päivystystä ja leikkaustoimintaa koskevaa lainsäädäntöä muutetaan siten, että jatkossa kullakin hyvinvointialueella voisi olla yksi nimetyllä paikkakunnalla sijaitseva yliopistollinen sairaala tai keskussairaala, jossa saa ja on velvoite ylläpitää väestölle avointa ja sairaalan toiminnan varmistavaa monierikoisalaista ympärivuorokautista päivystystä. Laissa säädettäisiin, millä paikkakunnilla on mahdollista ylläpitää ympärivuorokautista perusterveydenhuollon päivystystä ja millä paikkakunnilla vaihtoehtoisesti rajattua ympärivuorokautista erikoissairaanhoidon päivystystä. Ensihoitopalveluun tarvittava lisäkapasiteetin arvioitu kustannus on 7,6 milj. euroa. Sairausvakuutuksen korvaukset ambulanssimatkoista kattavat tästä arviolta 7,5 milj. euroa. Sairausvakuutuksen korvaukset taksimatkoista lisääntyisivät 240 000 eurolla. Valtionosuus nousseista korvauksista olisi noin 4 miljoonaa euroa.

Miljoonaa euroa	2025 julkinen talous	2026 julkinen talous	2025 valtio	2026 valtio
Sairausvakuutuksen korvaukset ambulansseista	+1,9	+7,5	+1	+3,9
Sairausvakuutuksen matkakorvaukset (taksit)	+0,06	+0,24	0	+0,12

Onko ministeriössä valmistelussa Kelan matkakorvausten siirto hyvinvointialueiden budjetteihin, jotta alueilla olisi kannuste tehdä kokonaisvaltaista arviota kustannuksista myös palveluverkon suunnittelun osalta? Tätä esitti myös viime kaudella työskennellyt parlamentaarinen työryhmä yksimielisesti.

- Pääministeri Petteri Orpon hallituksen hallitusohjelmaan sisältyy kirjaus, jonka mukaan ensihoitoon liittyvien kuljetusten rahoitusvastuu siirretään kokonaisuudessaan hyvinvointialueille parlamentaarisen monikanavarahoitustyöryhmän ehdotuksen mukaisesti. Hallituksen kehysriihessä 15.–16.4.2024 päätetyn mukaisesti siirto toteutetaan määrärahasiirtona. Käytännössä siirto on ajateltu toteuttaa siten, että valtion osuutta sairausvakuutuslain mukaisista menoista pienennettäisiin ja varoja siirrettäisiin vastaavasti hyvinvointialuemuodelle vuodesta 2026 lukien. Näin siirto voitaisiin toteuttaa valtion kannalta kustannusneutraalisti. Jatkossa ensihoito- ja siirtokuljetuksista ei enää maksettaisi Kelan matkakorvauksia.
- Parlamentaarinen työryhmä linjasi marraskuussa 2021 valmistuneessa mietinnössään matkakorvauksista seuraavasti: ”Ensihoidon matkojen siirtämisen osalta on mahdollista tehdä

² Kelan tietopaketti sairausvakuutuksen matkakorvauksista: <https://tietotarjotin.fi/tietopaketti/2705642/tietopaketti-sairausvakuutuksen-matkakorvaukset>

Sosiaaliturvaministeri Sanni Grahn-Laasonen

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan kunta- ja hyvinvointijaostolle, 14.11.2024

päätös rahoitusvastuun siirrosta sosiaali- ja terveyspalvelujen järjestämisvastuun siirtyessä hyvinvointialueille. Muiden Kelan matkakorvausten osalta rahoitusvastuun siirto hyvinvointialueille voi tulla ajankohtaiseksi, kun hyvinvointialueiden toiminta on käynnistynyt ja vakiintunut. On kuitenkin tärkeä seurata sote-uudistuksen toimeenpanon edistymistä myös matkakorvauksia koskevien päätösten osalta ja turvata keskitetty toimeenpano.”

Miten tiedon hyötykäyttöön ja kulkuun liittyvät lainsäädännön uudistukset etenevät? Mikä on soten toisiolain valmistelun tilanne, ja milloin laki on arvioitu saapuvaksi eduskuntaan?

- Sosiaali- ja terveysministeriössä on valmisteilla hallituksen esitys toisiolain korjaamiseksi. Hankkeen tueksi asetettu työryhmä on kokoontunut syyskaudella 2024 viisi kertaa. Työryhmä on käsitellyt aiheita, jotka on tunnistettu keskeisiksi toisiokäytön haasteiksi. Hallituksen esitysluonnos on lausuntokierroksella alkuvuodesta 2025. Hallituksen esitys on tarkoitus viedä eduskuntaan syksyllä 2025.
- Toisiolain korjaamisen lisäksi valmistellaan muun tutkimuslainsäädännön selkiyttämistä. Hankkeen tarkoituksena on selkiyttää ja yhteensovittaa muuta tutkimuslainsäädäntöä, johon kuuluu tutkimuslaki, lääketutkimuslaki, biopankkilaki, kudoslaki ja laki lääkinnällisistä laitteista. Tutkimuslainsäädännön selkiyttämisen hallituksen esitysluonnos on tarkoitus olla lausuntokierroksella loppuvuodesta 2025 ja tuoda eduskuntaan keväällä 2026. Hankkeen etenemistä voi seurata sosiaali- ja terveysministeriön sivulta hankenumeroilla STM040:00/2024 ja STM111:00/2024.

Talousarvioesitystä täydentävän esityksen ennakointi vastuualueenne osalta.

- Täydentävä talousarvioesitys on valmistelussa ja HE annetaan eduskunnalle 21.11.
- Täydentävässä esityksessä täsmennetään uudistusten vaikutuksia ja korjataan epätarkkuuksia, joita on havaittu varsinaisessa talousarvioesityksessä.
- Esitys tullee sisältämään mm.
 - Perustoimeentulotuessa asiakasmaksuasetuksesta aiheutuva tukimenojen muutos ja kotoutumistukilain muutoksen vaikutukset
 - Sosiaaliturvassa Kela-korvauksen uudistamisen tarkennetut vaikutukset. Täydentävän talousarvioesityksen yhteydessä eduskunnalle annetaan myös esitys Kela-korvausten laajennuksista ja korotuksista.
 - Terveystalouden muutos terveydenhuollon päivystysten ja leikkausten muuttamisesta, joka lisää ambulanssikuljetusten korvauksia.

Vastuualueenne kipupisteet talousarvioesityksessä.

- Vuoden 2025 talousarvio sisältää merkittäviä säästötoimia, joilla vahvistetaan julkista taloutta ja näin turvataan hyvinvointiyhteiskunnan kestävä rahoitus.
- STM:n 23.9. julkaistun yhteisvaikutustenarvioinnin perusteella vuonna 2025 voimaan tulevien muutosten yhteisvaikutukset tuloeroihin ja pienituloisuuteen ovat kuitenkin vähäiset.
- Sosiaaliturvassa määrärahatarve riippuu sekä uudistuksista että talouden kehityksestä. Täten sosiaaliturvan ml. työttömyysturva määrärahatarve saattaa muuttua vuoden kuluessa merkittävästikin suuntaan taikka toiseen riippuen talouden kehityksestä.